

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย การสร้างเครื่องมือ การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 210 ราย โดยการสุ่มตัวอย่างจากครัวเรือนในแต่ละชุมชนของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 11 ชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้การสุ่มตัวอย่างกระจายครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของเทศบาลเมืองแพร่ ดังนั้นการสุ่มตัวอย่างครั้งนี้จึงได้ประชากรที่สามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มได้

การคัดเลือกครัวเรือนได้ใช้การสุ่มแบบมีระบบ (systematic sampling) โดยให้จำนวนครัวเรือนที่สุ่มได้เป็นส่วนเดียวกับจำนวนครัวเรือนในแต่ละชุมชน และในแต่ละครัวเรือนที่สุ่มได้จะทำการสัมภาษณ์บุคคลที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน ต่อหน่วยครัวเรือน ซึ่งตัวอย่างในแต่ละชุมชนที่สุ่มได้มีดังนี้

1. ชุมชนเซตวัน	จำนวน	305 ครัวเรือน	ออกแบบสอบถาม	13 ชุด
2. ชุมชนพระร่วง	จำนวน	439 ครัวเรือน	ออกแบบสอบถาม	18 ชุด
3. ชุมชนบ้านใหม่	จำนวน	624 ครัวเรือน	ออกแบบสอบถาม	25 ชุด
4. ชุมชนเหมืองแดง	จำนวน	169 ครัวเรือน	ออกแบบสอบถาม	7 ชุด
5. ชุมชนชัยมงคล	จำนวน	1,076 ครัวเรือน	ออกแบบสอบถาม	44 ชุด
6. ชุมชนหระนอน	จำนวน	263 ครัวเรือน	ออกแบบสอบถาม	11 ชุด

7. ชุมชนหัวข่วง	จำนวน	221	ครัวเรือน	ออกแบบสอบถาม	9 ชุด
8. ชุมชนวัดหลวง					
ศรีชุม	จำนวน	186	ครัวเรือน	ออกแบบสอบถาม	8 ชุด
9. ชุมชนเหมืองพิต	จำนวน	560	ครัวเรือน	ออกแบบสอบถาม	23 ชุด
10. ชุมชนน้ำคือ	จำนวน	645	ครัวเรือน	ออกแบบสอบถาม	27 ชุด
11. ชุมชนร่องซ้อ	จำนวน	625	ครัวเรือน	ออกแบบสอบถาม	25 ชุด
รวมแบบสอบถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ทั้งหมด					จำนวน 210 ชุด

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ เพศ อายุ อาชีพ และการศึกษา

ส่วนตัวแปรตาม คือ บทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังของสมาชิกสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี ผนวกกับคำถามเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม เมื่อผ่านการตรวจสอบและได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว จึงนำแบบสอบถามไปทดสอบเบื้องต้น แล้วคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น หลังจากนั้นได้นำมาแก้ไขเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่เหมาะสมและถูกต้องยิ่งขึ้น แบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เพื่อพิจารณาเป็นค่าของตัวแปรทดสอบ

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามความคิดเห็นหรือทัศนคติของประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทต่อบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังของสมาชิกสภาเทศบาล และคณะเทศมนตรี

ตอนที่ 3 เป็นคำถามในเรื่องข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทบาทการดำเนินงานของสมาชิกสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามชุดแรกเสร็จ แล้วจึงได้นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบหาข้อบกพร่องและปรับปรุงคำถาม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของหลักวิชา และความสอดคล้องกันระหว่างคำถามกับนิยามปฏิบัติการ อันเป็นการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) เมื่อนำข้อคิดเห็นข้อวิจารณ์ต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้ว ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองศึกษา (pre-test) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้กับประชาชนในกลุ่มเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ที่ไม่ได้ตกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 ชุด ระหว่างวันที่ 27-28 ธันวาคม 2530 ซึ่งปรากฏผลดังนี้

ในส่วนที่เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี ผู้วิจัยได้แยกออกเป็นบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง บทบาทละ 44 ข้อ หลังจากทดสอบแล้วได้นำมาคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก (power of discrimination) เพื่อวิเคราะห์ดูความยากง่ายของคำถามแต่ละข้อว่าประชาชนกลุ่มทดสอบได้ตอบคำถามไปนั้นสักเพียงใด คุณประสิทธิภาพของตัวเลือกแต่ละตัวว่าดีเลวเพียงใด จะต้องปรับปรุงตัวเลือกไหน โดยใช้สถิติ t เป็นตัวทดสอบในการคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก ถ้า t ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากันหรือมากกว่า 1.75 หรือมีความแตกต่างระหว่าง mean ของกลุ่มสูงกับกลุ่มต่ำที่ระดับนัยสำคัญ .05 ถือว่ามีอำนาจจำแนกสูง คำถามข้อนั้นใช้ถามเพื่อที่จะทดสอบได้ ซึ่งจากคำถามบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของสมาชิกสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี 44 ข้อ เข้าหลักเกณฑ์ทั้งหมด คือมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่า 1.75 ทุกข้อ (โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก)

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำเอาแบบสอบถามมาวิเคราะห์หึ่งฉบับ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเป็นส่วนรวม ว่ามีค่าความเชื่อมั่น (reliability) มากน้อยเพียงใด

ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) หมายถึง ความสามารถในการบอกรายละเอียดที่แน่นอนวัดที่ครั้ง โดยคะแนนตามนั้น ถ้าแบบสอบถามใดมีความเชื่อมั่นสูง ไม่ว่าจะสอบวัดที่ครั้งก็ตามจะได้คะแนนคงเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง ถ้าแบบทดสอบใดมีความเชื่อมั่นต่ำ วัดที่ครั้งก็จะได้คะแนนหรือลำดับที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ไม่มีลักษณะคล้อยตามกันเลย

การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นจะบอกออกมาเป็นค่าตัวเลข ซึ่งมีขอบเขตจาก - ถึง +1 ถ้าแบบสอบถามใดมีความเชื่อมั่นหรือความเที่ยงตรงใกล้เคียงศูนย์ หรือเป็น - ก็แสดงว่าแบบทดสอบมีคุณภาพต่ำ และแบบสอบถามที่มีคุณภาพสูงนั้น จะต้องมีความเชื่อมั่นสูงตั้งแต่ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ในส่วนของบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังของสมาชิกสภาเทศบาลและเทศมนตรีได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (แอลฟา) หึ่งฉบับ .94 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง (โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดหาผู้ช่วยในการวิจัยจำนวน 10 คน โดยได้ทำการอบรมชี้แจงให้เข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล อธิบายรายละเอียดเนื้อหาของแบบสอบถาม ตลอดจนวิธีการกรอกแบบสอบถาม จนผู้ช่วยในการวิจัยเข้าใจ เป็นอย่างดี และก่อนที่ผู้ช่วยการวิจัยจะออกปฏิบัติงานสนาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ชี้แจงหลักในการปฏิบัติงาน ซึ่งสรุปได้ 3 ประเด็น คือ

1. ให้ดำเนินการสุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยความเที่ยงตรงอย่างเคร่งครัด

2. คำเนิการสุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ เป็นสัดส่วนในแบบสอบถามที่แต่ละคน
รับผิดชอบ

3. ให้ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่

— การเก็บรวบรวมดังกล่าว ทำในช่วงวันที่ 20-30 มกราคม 2530 โดยใช้ชุด
แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ปรากฏว่าหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูล
ผู้วิจัยได้คัดแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกไป คงมีแบบสอบถามที่สามารถใช้เป็นข้อมูลในการ
วิจัยได้ 205 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.62 ของแบบสอบถามที่ส่งออกไป และสามารถจำแนก
กลุ่มตัวอย่างได้ตามลักษณะฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดังข้อมูลในตารางที่ 4.1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

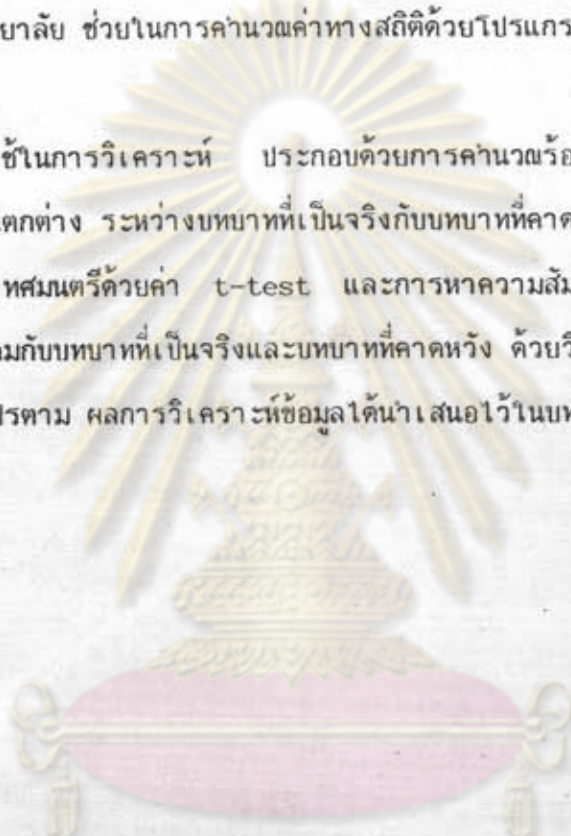
ตารางที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	90	43.9
2. หญิง	115	56.1
อายุ		
1. 20-30 ปี	83	40.5
2. 30-40 ปี	65	31.7
3. 41-50 ปี	27	13.2
4. 51 ปีขึ้นไป	30	14.6
ระดับการศึกษา		
1. ไม่เกินประถมศึกษาตอนปลาย	48	23.4
2. มัธยมศึกษา	102	49.8
3. สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	55	26.8
อาชีพ		
1. รับจ้าง	32	15.6
2. ค้าขาย	76	37.1
3. รับราชการ	39	19.0
4. แม่บ้าน	58	28.3
รวมทั้งหมด	205	100.0

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งสามารถใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แล้ว จึงนำ
มาลงรหัสเพื่อประมวลผลข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ช่วยในการคำนวณค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS*

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย การคำนวณร้อยละ ค่ามัธยฐาน เลขคณิต
การคำนวณความแตกต่าง ระหว่างบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวังของสมาชิกสภาเทศ
บาล และคะแนนตรีด้วยค่า t-test และการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทาง
เศรษฐกิจและสังคมกับบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง ด้วยวิธีจำแนกไขว้ระหว่างตัว
แปรอิสระกับตัวแปรตาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอไว้ในบทที่ 5.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย